

UPUTE ZA RAD NA SIGURAN NAČIN

ČISTAČICA

Split, siječanj, 2011.

ZAST SPLIT Split, Tončićeva 2/I	Radno mjesto ČISTAČICA	str. br. 1
--	----------------------------------	----------------------

SADRŽAJ

A. <u>UVOD</u>	2
1. Svrha zaštite na radu.....	2
2. Nezgode na radu.....	2
3. Sprječavanje nezgoda na radu.....	2
B. <u>UREĐIVANJE ZAŠTITE NA RADU</u>	4
1. Prava radnika.....	4
2. Dužnosti radnika.....	5
C. <u>OPASNOSTI I MJERE ZAŠTITE NA RADU</u>	6
1. Mehanički izvori opasnosti od predmeta obrade, alata, strojeva i dr.....	6
1.1. Strojevi i uređaji	6
1.2. Ručni i ostali alati	7
2. Mehaničke opasnosti pri horizontalnom i vertikalnom transportu.....	8
2.1. Ručno dizanje i prenošenje predmeta	8
3. Opasnosti od kretanja na radu - pada s visine ili u dubinu .	10
3.1. Padovi na istoj razini	10
3.2. Padovi u otvore u podu.....	12
3.3. Padovi sa povišenih mjesta.....	12
4. Opasnosti od električne struje	15
5. Opasnosti od požara	16
5.1. Osnove gorenja.....	16
5.2. Uzroci požara.....	17
5.3. Gašenje požara.....	17
6. Opasnosti od rada u nefiziološkom položaju tijela	20
7. Biološke opasnosti i rizici zaraze	21
D. <u>OSOBNNA ZAŠTITNA SREDSTVA</u>	22
E. <u>EVAKUACIJA I SPAŠAVANJE</u>	23

UPUTE ZA RAD NA SIGURAN NAČIN

A. UVOD

1. Svrha zaštite na radu

Prilikom rada u vašem poduzeću izloženi ste mnogim opasnostima. Te opasnosti mogu prouzročiti razne **nezgode**, često s ozbiljnim ozljedama ili oboljenjima.

Svrha zaštite na radu je sprječavanje nastanka nezgoda - ozljeda na radu i oboljenja koja su u svezi s radom. To sprječavanje nastanka ozljeda na radu se provodi primjenom **osnovnih** i **posebnih** pravila i mjera zaštite na radu, odnosno otkrivanjem i otklanjanjem opasnosti. OSNOVNA pravila su ona koja se primjenjuju na sredstva rada (strojevi, vozila, radni prostori i građevine s instalacijama i sl.) kada se u upotrebi.

POSEBNA pravila su ona koja se primjenjuju na osobe (ispunjavanje uvjeta za obavljanje određenog posla), na korištenje osobnih zaštitnih sredstava, uputa, znakova upozorenja i sl.

2. Nezgode na radu

Nezгода na radu je svaki neželjeni, ili neplanirani događaj kojem posljedica može biti ozljeda ili materijalni gubitak.

Nezgode su često uzrokovane tehničkim nedostacima na strojevima i uređajima, neodgovarajućim razmještajem strojeva, lošim prometnicama i dr., ali u najvećem broju slučajeva one su posljedica Vašeg ponašanja i postupaka u toku rada.

3. Sprječavanje nezgoda na radu

Najčešći neposredni uzroci nezgoda na radu su pogreške radnika (opasni radni postupci) ili opasni radni uvjeti (loše radne okoline) u kojima radnik radi.

Radnik u toku rada pravi pogreške jer **ne zna, ne može** ili **neće** da radi na siguran način.

Ne zna – ako nije za te poslove **stručno osposobljen**. U prvu (najveću) kategoriju rizika spadaju radnici koji obavljaju određene poslove ili radne operacije, a ne znaju ih obavljati.

ZASTUPNIK SPLIT Split, Tončićeve 2/I	Radno mjesto ČISTAČICA	str. br. 3
--	----------------------------------	----------------------

Ne može – ako nema određene *zdravstvene ili psihofizičke sposobnosti*. U drugu kategoriju rizika spadaju radnici koji su stručno osposobljeni za određene poslove, ali nisu zdravstveno ili psihofizički sposobni za obavljanje tih poslova (npr. ako poslove na visini obavlja osoba koja boluje od padavice, ili ima visok krvni tlak).

Neće – ako radnik *neće da obavlja poslove na siguran način*. U treću kategoriju spadaju radnici koji znaju i mogu stručno obavljati određeni posao, ali neće da ga obavljaju na siguran način. Uzroci ovakvog ponašanja radnika u vezi su s osobinama samog radnika.

Nezgode na radu mogu se izbjeći ako organizirano utječemo na sigurnost rada.

Pri tome poduzimamo slijedeće mjere:

- uklanjanje izvora opasnosti,
- udaljavanje radnika iz opasnog prostora,
- primjene osobnih zaštitnih sredstava,

ili, pak djelujemo na samog radnika, tako da:

- obučimo radnika za rad na siguran način,
- u procesu rada ih upozoravamo da se pridržavaju pravila i mjera iz zaštite na radu,
- provjeravamo zdravstvene i psihofizičke sposobnosti radnika.

Zbog svega toga pročitajte ove upute, upoznajte opasnosti na vašem radnom mjestu i postupite u skladu sa predloženim mjerama i pravilima zaštite na radu.

UPUTE ZA RAD NA SIGURAN NAČIN

ZAST . SPLIT Split, Tončićeva 2/I	Radno mjesto ČISTAČICA	str. br. 4
---	----------------------------------	----------------------

B. UREĐIVANJE ZAŠTITE NA RADU

1. Prava radnika

Prava radnika u svezi sa zaštitom na radu su osobito ova:

- Radnik ima pravo odbiti rad ako mu neposredno prijete opasnost za život i zdravlje zbog toga što nisu primijenjena propisana pravila zaštite na radu;
- Poslodavac, njegov ovlaštenik ili stručnjak zaštite na radu, treba prije početka rada, upoznati radnika s poslovima radnog mjesta i uvjetima rada, a posebice s opasnostima i mjerama zaštite na radu, kao i sa svim promjenama u toku radnog procesa koje utječu na njegovu sigurnost i zdravlje;
- Radnika treba poslodavac ili druga određena osoba upoznati s načinom organizacije i provođenja zaštite na radu u poduzeću;
- Radnik ima pravo da bude upoznat s tim koja su radna mjesta utvrđena kao poslovi s povećanim opasnostima, kakve mjere treba primjenjivati i kakvi su posebni uvjeti za rad na tim radnim mjestima potrebni;
- Radne prostorije, radilišta, oruđa za rad i uređaji s kojima radnici rade i radni uvjeti na radnom mjestu treba da budu u skladu sa zahtjevima sigurnosti na radu;
- Radnicima treba da poslodavac stavi na raspolaganje odgovarajuća, prikladna i ispravna zaštitna sredstva;
- Žene i osobe mlađe od 18 godina imaju pravo da ne budu raspoređene na radna mjesta na kojima se obavljaju teški fizički radovi ili radove koji bi štetno djelovali na život mladog radnika ili žene s obzirom na njihova psihofizička svojstva;
- Radnik ima pravo da im poslodavac osigura prethodne zdravstvene preglede prije stupanja na rad, odnosno periodične kontrolne preglede ako rade na radnim mjestima s posebnim uvjetima rada;

UPUTE ZA RAD NA SIGURAN NAČIN

ZAST . SPLIT Split, Tončićeva 2/I	Radno mjesto ČISTAČICA	str. br. 5
---	----------------------------------	----------------------

2. Dužnosti radnika

Dužnosti radnika u svezi zaštite na radu su osobito ove:

- da surađuje s poslodavcem ili njegovim ovlaštenikom te s povjerenikom zaduženim za zaštitu na radu u rješavanju svih pitanja zaštite na radu;
- da se osposobi za rad na siguran način kada ga na osposobljavanje uputi poslodavac;
- da upozore poslodavca ili njegovog ovlaštenika i povjerenika zaduženim za zaštitu na radu na uočene nedostatke, kvarove ili druge pojave koji bi mogle ugroziti život ili zdravlje radnika;
- da prije rasporeda na poslove s posebnim uvjetima rada i tijekom obavljanja takvih poslova pristupi pregledu na koji ga uputi poslodavac;
- da se prije raspoređivanja na radno mjesto, kod premještanja na drugo radno mjesto, kod rekonstrukcije ili promjene tehnološkog procesa upoznaju s tehnološkim procesom, s organizacijom zaštite na radu i s opasnostima i mjerama zaštite na radnom mjestu;
- da s punom pozornošću obavljaju poslove na svom radnom mjestu kako bi zaštitili sebe i druge;
- da se pridržavaju propisanih zaštitnih mjera i normativa iz područja zaštite na radu;
- da koriste osobna zaštitna sredstva i zaštitne naprave pri radu, da ih upotrebljavaju namjenski, pažljivo rukuju njima i održavaju ih u ispravnom stanju;
- da prijave eventualne osobne nedostatke (bolesti ili drugi razlog) koji bi mogli utjecati na sigurnost pri radu, osobito na radnim mjestima s povećanim opasnostima;
- da upozore neposrednog rukovoditelja ili drugu ovlaštenu osobu da zbog fizičkog ili psihičkog stanja ili drugih okolnosti nisu u mogućnosti dovoljno sigurno obavljati poslove, te da zatraže da im se zbog toga odobri prekid rada na tom poslu;
- da napuste rad ako to od njih, zbog sigurnosti, zatraži neposredni rukovoditelj ili druga ovlaštena osoba;

UPUTE ZA RAD NA SIGURAN NAČIN

C. OPASNOSTI I MJERE ZAŠTITE NA RADU

Analizirajući stanje i proces rada utvrđene su slijedeće osnovne opasnosti:

- mehaničke opasnosti od predmeta obrade, alata, strojeva i dr.,
- mehaničke opasnosti pri horizontalnom i vertikalnom transportu,
- opasnosti od kretanja na radu - pada s visine ili u dubinu,
- opasnosti od električne struje,
- rad u nefiziološkom položaju tijela,
- biološke opasnosti, rizici zaraze i sl.,

1. Mehanički izvori opasnosti od predmeta obrade, alata, strojeva i dr.

To su one opasnosti koje uzrokuju mehaničke ozljede. Ove ozljede najčešće nastaju uslijed djelovanja strojeva i uređaja i pri radu sa ručnim i drugim alatima.

1.1. Strojevi i uređaji

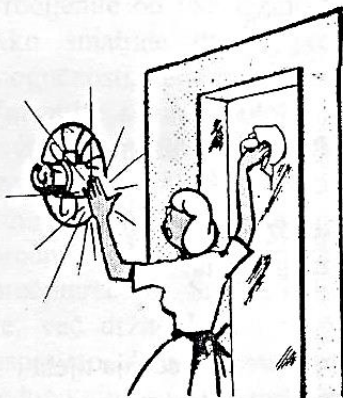
Kod rada stroja (npr. stroj za usisavanje prašine) opasni su svi oni dijelovi koji rotiraju. Ovi dijelovi mogu zahvatiti odijelo radnika, kosu, ili dijelove tijela (prste npr.), ako nisu zaštićeni kućištem stroja.

PAZI: Kod čišćenja i održavanja usisavača prašine, stroj obavezno isključiti.

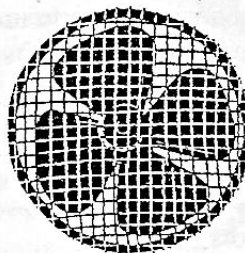

Uređaji za ventilaciju

Ventilatori koji se, u pravilu, postavljaju na povišenim mjestima i nisu na dohvata osoblju mogu također biti izvor ozljeda, naročito prilikom pranja prozora i brisanja prašine. Zato ventilatore treba zaštititi žičanom mrežom kako bi se spriječilo zahvaćanje prstiju i ostalih dijelova tijela rotirajućim lopaticama.

Ako primijetite da ventilator nema zaštitnu mrežu, ili ako je oštećena, zatražite da se ona postavi. Kod određenih poslova mreža će spriječiti moguće ozljede.

Rashladni uređaji također predstavljaju određene opasnosti za osoblje. Remenski prijenos agregata može, naime, zahvatiti radnika. Ako, pak, uređaj propušta rashladnu tekućinu, to predstavlja opasnost za zdravlje zaposlenog osoblja: Ukoliko se dogodi da se vrata zatvore, a radnik ih ne može otvoriti s unutarnje strane komore (samo kod rashladnih komora – hladnjača), tada postoji opasnost od smrzavanja.

1.2. Ručni i ostali alati

Najčešći uzroci ozljeda pri radu s ručnim alatom su:

- neispravnost alata;
- uporaba alata u pogrešne svrhe;
- neispravan način rada, i
- neispravno odlaganje alata.

Osnovne mjere zaštite pri radu s ručnim alatom svode se u osnovi na slijedeće:

UPUTE ZA RAD NA SIGURAN NAČIN

- redovitu kontrolu ispravnosti alata. Alat koji nije ispravan ne smije se koristiti;
- stalno i redovito održavanje alata;
- osposobljavanje radnika za siguran rad;
- ispravna upotreba osobnih zaštitnih sredstava.

2. Mehaničke opasnosti pri horizontalnom i vertikalnom transportu

To su one opasnosti koje uzrokuju mehaničke ozljede. Ove ozljede najčešće nastaju uslijed ručnog prenošenja i dizanja tereta.

2.1. Ručno dizanje i prenošenje predmeta

Pri ručnom transportu može doći do ozljeda zbog preopterećenja tijela ili neodgovarajućeg zahvata – položaja tijela pri dizanju i prenošenju.

NAJVEĆA DOZVOLJENA MASA TERETA (U KG) GLEDE SPOLA I DOBI RADNIKA

Dob	Muškarci	Žene
15 do 19 godina	35	13
od 19 do 45 godina	50	15
iznad 45 godina	45	13
Trudnice	/	5

Primjereni uvjeti pri prenošenju tereta su:

- držanje tijela pri prenošenju mora biti ergonomski primjereno;
- prostor za kretanje i hodanje mora biti dovoljno velik, tlo ravno i da nije sklisko, osvjetljenost radilišta primjerena;
- teret mora imati primjereno hvatište.

Dizanje i prenošenje predmeta obavljajte na slijedeći način:

Procijenite od oka težinu tereta, odnosno predmeta. Ako smatrate da je predmet pretežak za vaše mogućnosti, nemojte ga podizati već zatražite pomoć. Zauzmite siguran položaj nogu, kako biste postigli ravnotežu tijela. To znači: noge su postavljene u raskorak, s razmakom stopala od po prilici 20 do 30 cm. Postavite stopala neposredno uz podnožje predmeta. Na taj način zaštićujete leđne mišiće od preopterećenja. Savijte koljena i čučnite. Ne saginjte se, već držite kičmu ravno i što je moguće više uspravno. Ako je potrebno koljena raširite ili samo jedno koljeno više približite predmetu.

Zahvatite rukama predmet i počnite ga podizati, i to snagom nogu, jer pri tome koristite najsnažnije grupe mišića u tijelu. Predmet držite cijelo vrijeme potpuno uz tijelo. Uspravite se i podignite predmet na visinu pogodnu za prenošenje. Pri promjeni smjera kretanja budite pažljivi, ne okrećite gornji dio tijela. Smjer kretanja mijenjajte isključivo promjenom položaja nogu.

Kod odlaganja predmeta na stol, najprije stavite na stol samo dio predmeta, a onda ga do kraja gurnite rukama ili ako je potrebno i tijelom.

Ako predmet, koga ste nosili u visini pojasa, želite spustiti na pod, postupite slično kao i kod podizanja, uz što je moguće više uspravnu kičmu i s predmetom priljubljenim uz tijelo. Savijte koljena i spuštajte predmet mišićima nogu i ruku.

ZASTA SPLIT Split, Tončićeva 2/I	Radno mjesto ČISTAČICA	str. br. 10
--	----------------------------------	-----------------------

ZAPAMTITE: Pri ručnom podizanju i prenošenju tereta može doći do ozljeda zbog preopterećenja tijela ili neodgovarajućeg položaja tijela pri dizanju i prenošenju.

3. Opasnosti od kretanja na radu - pada s visine ili u dubinu

Uglavnom sve ozlijede prouzrokovane kretanjem na radu, događaju se zbog padova radnika. Padove dijelimo na:

- padove na istoj razini
- padove u otvore u podu
- padove sa povišenih mjesta

3.1. Padovi na istoj razini

Padovi na istoj razini događaju se najčešće zbog loše konstrukcije poda. Zakrčenosti glavnih i sporednih putova i lošeg održavanja podnih površina. Putevi i prolazi uvijek moraju biti slobodni, prohodni i treba biti osigurana dobra vidljivost (rasvijetljenost). Zabranjeno je odlagati ambalažu i materijal na njih te ih je potrebno redovito čistiti i održavati. Propisane minimalne širine su:

- glavni prolazi za ljude – min. 1,5m,
- sporedni prolazi – min. 1m,

Slika: Znak obavijesti (zelene boje, kvadratnog ili pravokutnog oblika)

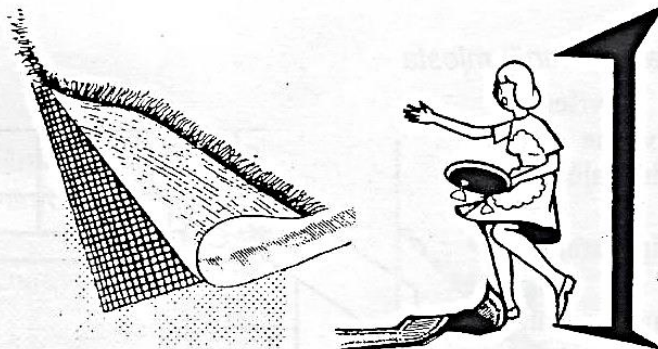

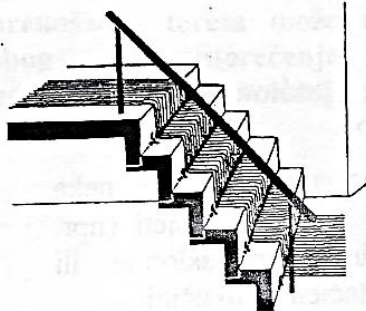
Održavanje podova mora biti besprijeckorno.

Ako se po podu prolije neka tekućina ili padnu predmeti (npr. staklo), odmah ih uklonite ili pozovite čistačicu da to učini.

Ako su sagovi postavljeni na glatkim podovima , ako se na uglovima zavrću, oštećeni su ili ako na stepenicama nisu pričvršćeni šipkama također su veoma čest uzrok padova.

Stoga sagovi moraju biti zaštićeni od klizanja odgovarajućim podlogama (mreže i sl.), a na uglovima i po sredini trebaju biti pričvršćeni metalnim pločicama da ne bi došlo do uvijanja. Također velika opasnost od padova na sagovima i ako su poduzete sve gore navedene mjere su stari i oštećeni sagovi. Njih treba odmah zamijeniti novima.

Stepenice su također potencijalna opasnost od ozljede uslijed pada. Stepenice moraju biti pravilno izvedene, održavane i dobro osvijetljene. Ako su na stepenicama postavljeni sagovi oni moraju biti dobro učvršćeni i zategnuti na svakoj stubi. Stube moraju imati ogradu s otvorene strane, min. visine 1m, za zaštitu od pada.

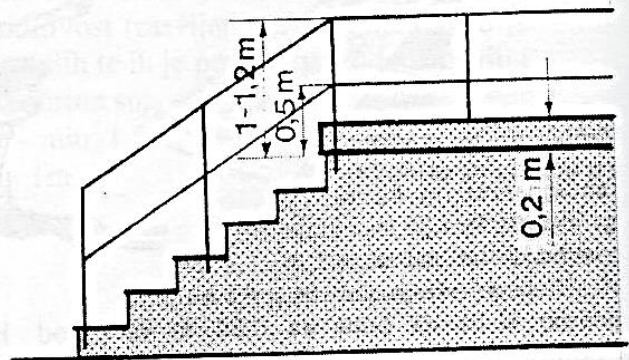
O svim nepravilnostima koje primijetite u svezi podova ili sagova odmah obavijestite neposrednog rukovodioca ili službu održavanja (kućnog majstora ako ne postoji služba).

3.2. Padovi u otvore u podu

Padovi u otvore u podu događaju se najčešće nakon određenih popravaka. Svi otvori na podu moraju biti zaštićeni čvrstim poklopcem ili ograđeni pouzdanom ogradom visine min. 1m.

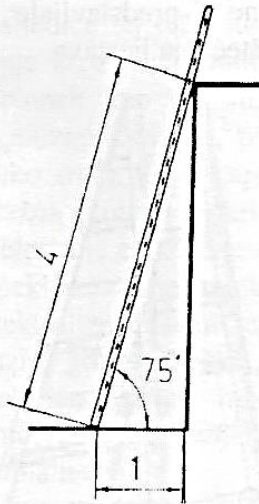
3.3. Padovi sa povišenih mjesta

Padovi sa povišenih mjesta, a to su visine veće od 1,2m od poda, najčešće se događaju jer nisu primijenjene odgovarajuće mjere zaštite na radu, odnosno zbog neispravnih postupaka radnika u toku rada. Ako se dakle, radovi obavljaju na visini većoj od 1,2 m od poda, ili se takvom površinom prolazi, ona mora biti osigurana od padova (npr. ogradom).

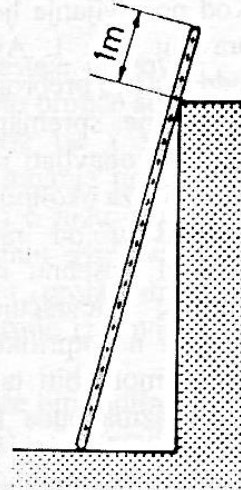
3.3.1. Korištenje ljestava

Kod radova, kod kojih se pomoću ljestava prilazi nekoj radnoj površini ili objektu, ljestve moraju nadvisivati tu površinu barem za 1 m, kako bi se osigurao siguran rukohvat radnika.

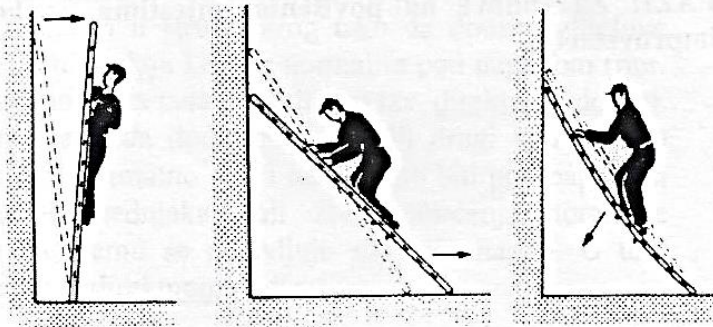
Kod jednostranih ljestava, s obzirom na sigurnost, veoma je značajan kut kojeg čine naslonjene ljestve s osloncem, odnosno vodoravnom podlogom.

Kod ljestava, koje su postavljene suviše okomito, postoji opasnost da se prevrnu unazad. Ako su ljestve postavljene previše vodoravno, mogu se poskliznuti ili zbog prevelikog progiba prelomiti.

Praktičnim ispitivanjem kao i preračunavanjem ustanovljeno je da su jednostrane ljestve

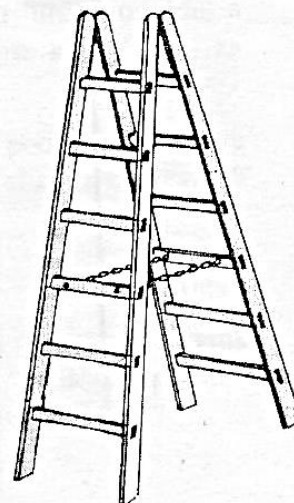
najsigurnije za penjanje i rad ako su postavljene tako, da sa vodoravnom podlogom tvore kut od oko 75°. Takav kut, odnosno kosina, dobiva se ako udaljenost donjeg dijela ljestava od okomice na koju su ljestve postavljene iznosi oko 1/4 dužine ljestava.

Kod postavljanja ljestava uvijek vodite računa o ovom jednostavnom pravilu: 4 : 1. Ako vam taj odnos pričinjava poteškoće u praksi, jednostavno prebrojite prečke. Tako ćete lakše ocijeniti razmak.

Odlaganje, spremanje, odnosno uskladištavanje jednostranih ljestava mora se obavljati na određeni način kako ljestve ne bi predstavljale opasnost za okolinu, odnosno kako ne bi došlo do oštećenja ljestava.

Za zaštitu od razmaknuća krakova treba koristiti posebnu napravu, a najčešće lanac koji se pričvršćuje na stranice ili prečke ljestava na otprilike polovini dužine ljestava. Lanac mora biti takve dužine da onemogući veće razmaknuće krakova od onog koje je potrebno pri radu. Lanac mora biti dovoljne čvrstoće. Smatra se da debljina žice za karike ne smije iznositi manje od 1,8 mm.

Spremanje i odlaganje ljestvi:

Ne ostavljajte nikada ljestve položene na pod niti uza zid, a posebno ne na prometnim mjestima. Tako ostavljene ljestve mogu uzrokovati nezgode prolaznicima, a uslijed bacanja predmeta na ljestve može doći i do njihovog oštećenja.

PAZI: Za radove na povišenim mjestima ne koristi nikakve improvizacije.

4. Opasnosti od električne struje

Najčešća opasnost od električne struje za čovjeka nastaje njegovim uključanjem u strujni krug, pri čemu kroz čovječje tijelo protiče struja određene jakosti što može prouzročiti teže ozljede pa i smrt. Posljedice su teže što je jakost struje veća i što je trajanje prolaza struje kroz organizam duže. Štetno djelovanje ovisi i o nizu drugih okolnosti kao što su: frekvencija struje, individualnim svojstvima organizma čovjeka, put prolaza struje kroz tijelo (npr. prolaz struje preko srca), kao i otpor na mjestu ulaska i izlaska struje iz čovjeka (vlažna okolina, mokri pod i sl.).

Djelovanje električne struje na čovječji organizam može biti toplinsko (opekline), mehaničko (moguće oštećenje tkiva) i kemijsko (elektroliza). Osim toga, struja može imati biološko djelovanje jer izaziva grčenje mišića, prekid disanja itd.

Električna struja može proticati kroz čovječje tijelo i prilikom atmosferskog pražnjenja u slučaju kada se čovjek nađe na putu prolaza groma u zemlju.

Visina opasnog napona dodira iznosi u normalnim okolnostima **50 V**, za izmjeničnu struju. Propisi predviđaju i teže uvjete za koje je utvrđen dopušteni napon dodira do **25 V** i to za rad u mokrim prostorima. Takvi uvjeti vladaju npr. na otvorenim prostorima kao gradilištima, otvorenim skladištima, u poljoprivredi i sl.

Čovjek može biti uključen u strujni krug tako da dodirne dijelove električnih instalacija ili uređaja koji su normalno pod naponom (npr. gole vodove pod naponom) pa tada govorimo o tzv. direktnom dodiru. Može biti uključen i tako da dodirne kućište ili drugi vodljivi dio električnog uređaja koji normalno nije i ne bi smio biti pod naponom (npr. metalno kućište štednjaka), ali zbog oštećenja normalne pogonske izolacije na njemu se pojavljuje stanoviti napon. U tom slučaju govorimo o tzv. indirektnom dodiru.

Radnik može slučajno dotaknuti dijelove pod naponom ako su:

- neispravni ili oštećeni vodovi električne instalacije
- neispravni ili oštećeni utikači i utičnice i sl.
- nezaštićeni, i otvoreni razvodni uređaji.

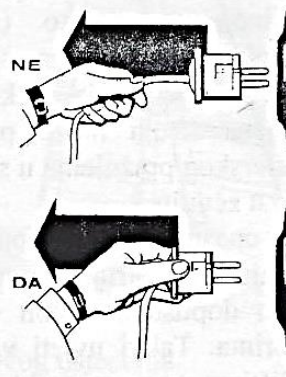
Radnici ne smiju:

- popravljati električne uređaje,
- ulaziti u prostorije s električnim uređajima,
- mijenjati ili krpati osigurače,
- vodom gasiti požare el. uređaja ili instalacija pod naponom,
- dodirivati radnika koji je pod električnim naponom golim dijelovima tijela.

ZAPAMTI:

- Svi električni uređaji moraju biti neoštećeni i zaštićeni,
- Intervencije na električnim instalacijama može vršiti sam stručna osoba – električar,
- Svaki nedostatak na električnim instalacijama i uređajima odmah prijavi neposrednom rukovodiocu.

5. Opasnosti od požara

5.1. Osnove gorenja

Gorenje je kemijski proces kod kojeg se goriva tvar spaja s kisikom uz razvijanje svjetlosti i topline. Da bi došlo do procesa gorenja, potrebna su tri uvjeta:

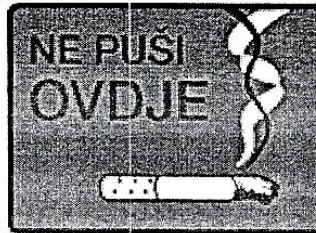
- * **goriva tvar** (drvo, lakovi, zapaljive tekućine, plinovi i sl.),
- * **kisik** koji podržava gorenje i
- * **toplina** – postizanje temperature paljenja.

5.2. Uzroci požara

Pri vašem radu u ugostiteljskom objektu najveću opasnost od požara predstavljaju:

- * pušenje, tj. nepažljivo bacanje opušaka (npr. u košaru za smeće),
- * pušenje gostiju u krevetu,
- * nepažljivo korištenje upaljenih svijeća voštanica,
- * neispravnosti na električnim instalacijama,

Da bi se mogle poduzeti odgovarajuće preventivne mjere u cilju sprječavanja nastanka požara i eksplozije, radnici moraju biti praktično osposobljeni iz područja zaštite od požara, te time i upoznati s mogućnostima nastanka požara, preventivnim mjerama za sprečavanje nastanka požara, mjerama i sredstvima za gašenje požara i osposobljeni za gašenje početnog požara ručnim vatrogasnim aparatima.

5.3. Gašenje požara

5.3.1. Pojam gašenja požara

Pod pojmom gašenja podrazumijevamo postupak kojim prekidamo proces gorenja. Vatru možemo ugasiti ako prekinemo (uklonimo) jedan od uvjeta za gorenje, a to postizemo:

- * **uklanjanjem gorive tvari od vatre,**
- * **oduzimanjem kisika (gušenje),**
- * **ohlađivanjem i antikatalitički.**

5.3.2. Sredstva za gašenje požara

Sredstva za gašenje požara su one tvari koje imaju svojstvo da prekinu proces gorenja. Sredstva za gašenje su:

- * osnovno sredstvo (voda),
- * specijalna sredstva (pjena, ugljični dioksid, prah, haloni) i
- * pomoćna sredstva (pijesak, pokrivači, zemlja i sl.)

5.3.3. Aparati za gašenje požara

Aparati su sredstva za početno gašenje požara. Uglavnom se koriste ručni i prijenosni aparati za gašenje požara s:

- * pjenom,
- * prahom,
- * ugljičnim dioksidom i
- * halonom

Aparat za gašenje **prahom "S9" i "S6"**.

Ovaj aparat može se koristiti kod gašenja svih vrsta požara.

Rukovanje aparatom:

1. Aparat donesi na mjesto požara

2. Oslobodi cijev s mlaznicom iz ležaja

3. Izvuci osigurač

4. Pritisni crveno dugme na aparatu, zatim ga popusti, malo pričekaj da se stvori radni pritisak u aparatu (prestaje šištanje plina)

5. Pritisni ručicu na mlaznici i usmjeri prah prema vatri

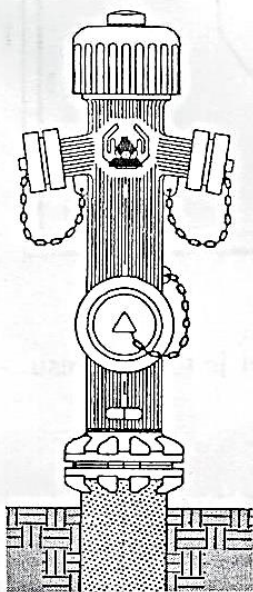

5.3.4. Hidranti

Hidranti su uređaji koji se uglavnom upotrebljavaju za gašenje požara vodom, a ugrađuju se u industrijskim pogonima, skladištima, bolnicama, stambenim zgradama, benzinskim postajama i sl. Možemo ih podijeliti na:

- * Vanjske hidrante (podzemne i nadzemne) i
- * Unutrašnje hidrante.

Vanjski nadzemni hidranti

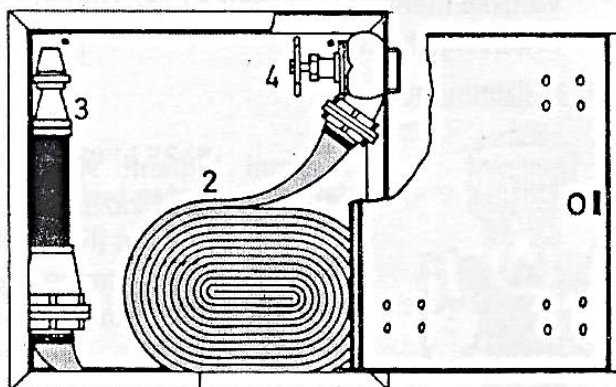
Nadzemni hidranti su lako uočljivi jer se postavljaju iznad razine terena. Priključuju se na hidrantsku mrežu ili gradski vodovod.

Za korištenje nadzemnog hidranta potreban je hidrantski ključ, tlačno crijevo i mlaznica.

Unutrašnji hidranti

Unutrašnji zidni hidranti postavljaju se na pristupačnim mjestima unutar objekata. Izvedeni su kao ugradni ormarići. Vrata ormarića mogu biti metalna ili staklena, a obojena su crvenom bojom s bijelom oznakom "H".

1. Vrata hidranta
2. Tlačno crijevo
3. Mlaznica
- A. Ventil

ZAPAMTI!

Pridržavaj se preventivnih mjera zaštite od požara jer je to u interesu tvoje sigurnosti.

6. Opasnosti od rada u nefiziološkom položaju tijela

To je jedan od najčešćih uzroka ozljeda i profesionalnih bolesti pri radu. Zbog toga što uglavnom svoje radno vrijeme radnici provode na nogama (stojećem ili klečećem položaju) pa to može utjecati na promjene na kostima i zglobovima, te poremećaj u krvotoku. Dugo stajanje može uzrokovati ravna stopala, te proširene vene na nogama. Radi toga na takvim radnim mjestima ne bi se smjele zapošljavati osobe s kroničnim bolestima krvnih žila na nogama, smetnjama u cirkulaciji, te osobe s promjenama na zglobovima, kostima i mišićnom sustavu nogu i kičme. Sukladno svemu navedenom potrebno je češće odmaranje u toku rada sa promjenama položaja tijela.

Pri radu na ovim radnim mjestima potrebno je koristiti prikladnu obuću s ortopedskim uloškom.

Naša preporuka je da u slobodno vrijeme imate aktivni odmor sa šetnjama i bavljenjem sportom zbog jačanja miškulature i zglobova.

7. Biološke opasnosti i rizici zaraze

Za vrijeme čišćenja sanitarnih prostorija (nužnici, kupatila i dr.) čistačice i sobarice su izložene biološkim opasnostima i rizicima zaraze.

Mjere zaštite su korištenje osobnih zaštitnih sredstava i održavanje osobne higijene.

D. OSOBNA ZAŠTITNA SREDSTVA

Ako se opasnosti kojima su izloženi radnici na drugi način (tehničkim mjerama) ne mogu ukloniti, upotrebljavaju se osobna zaštitna sredstva. Pod osobnim zaštitnim sredstvima smatramo odjeću, obuću, uređaje i naprave koje radnik nosi na sebi.

Zaštitna sredstva za vaše radno mjesto definirana su u Procjeni opasnosti:

- * Zaštitne cipele - anatomske,
- * Zaštitne gumene rukavice - debele,
- * Zaštitno radno odijelo -kuta.

PAZI: Osobna sredstva koja su vam dodijeljena dužni ste nositi na što vas obvezuje Zakon o zaštiti na radu. Ako vam nisu dodijeljena tražite ih. Za svaki posao koji obavljate koristite za to namijenjeni alat i osobna zaštitna sredstva. Osobna zaštitna sredstva za vaše radno mjesto definirana su Procjenom opasnosti.

Slika: Znakovi *OBVEZE*, plave boje, kvadratnog ili kružnog oblika

ZAST SPLIT Split, Tončićeva 2/I	Radno mjesto ČISTAČICA	str. br. 23
---	----------------------------------	-----------------------

E. EVAKUACIJA I SPAŠAVANJE

Unatoč provedenim mjerama zaštite za vrijeme dok se nalaze na radu u zatvorenim i ograđenim prostorima radnicima prijete stalna opasnost od požara, eksplozije, rasprostiranja štetnih plinova, para, dimova, širenja opasnih zračenja i sličnih iznenadnih događaja koji bi mogli ugroziti njihov život ili zdravlje, a vezani su za tehnološki proces u organizaciji.

Uz to radnici su, kao i ostali građani, izvan radnih prostorija izloženi opasnostima od potresa, poplava, prekomjernih snježnih nanosa, odronjavanja zemljišta itd.

U cilju sprečavanja ili smanjenja posljedica pri pojavi tih ili sličnih događaja u organizacijama gdje su radnici zaposleni mora se izraditi plan evakuacije i spašavanja, te na temelju plana i provoditi vježbe evakuacije i spašavanja radnika. Za uvježbavanje predviđenih radnji u organizaciji se moraju organizirati i provoditi praktične vježbe najmanje **jedanput godišnje**.

Pod pojmom **evakuacije i spašavanja** se smatra **organizirano napuštanje ugroženih radnih prostora i prostorija te spašavanje ugroženih ili ozlijeđenih osoba**.

Obveza svake organizacije je da zaduži i osposobi odgovarajući broj radnika za rukovođenje evakuacijom i spašavanjem. U svakoj prostoriji ili prostoru u kojem istovremeno radi do 20 radnika najmanje 1 od njih mora biti osposobljen i određen za rukovođenje evakuacijom i spašavanjem, a na svakih daljnjih 50 zaposlenih još po jedan radnik.

Poslodavac mora utvrditi i nabaviti opremu potrebnu za evakuaciju i spašavanje i staviti je na raspolaganje osposobljenim radnicima.

Sa sadržajem izrađenog Plana evakuacije i spašavanja mora se upoznati svaki radnik u organizaciji.